

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N^{ro}. 19.

16. Lutego 1821.

Wiadomości krajowe.

Z *Laybachu*. — »Dnia 30. i 31. wyruszył z tąd pułk Nassau, i dwoma oddziałami udał się do Włoch. Dnia 30. przybył na to miejsce batalion pograniczny złożony z Ogulinierów i Szluinerów; stanął na placu Kapucyńskim, gdzie nasz Najjaśniejszy Pan i Cesarz Rossyjski tudzież Król Obojcy Sycylii czynili z tymże popis i okazali Swoje najwyższe zadowolenie z postawy tego wojska. Potem wojsko to przeciągnęło przed Najjaśniejszemi Osobami. N. Pani zaszczyliła także obecnością swoją obroty tego wojska; siedząc w powozie Króla Neapolitańskiego odpowiadała uprzejmie na pozdrowienia zebranego mnóstwa Ludu. — Podczas przeciągania wojska podniósł się Król w powozie, wyrażając swoje najwyższe zadowolenie. — Po skończonych okrotach wojska powrócił Monarchowie do zamku. — Wieczorem byli w teatrze i bawili się do końca opery: *Bałwierz Sewilski*. Ze wszystkich stron wznosiły się okrzyki radości i towarzyszyły im przy wyśściu.

»Z zadziwieniem dowiadujemy się, iż za granicą rozsiewają nie miłe wieści o tutejszych mieszkańcach i artykułach żywności. Niedoznaniemy ieszcz nie dostrzegli pomieszkania, wszakże te z powodu wielkiego zjazdu są drogie. Żywność i utrzymanie zaś nieodmieniły ceny, i w tym względzie lepiej się nam powodzi, iak innym miastom prowincjonalnym. Miasto doznawania niedostatku przystawiają nam wszystkie obficie; z resztą iak łatwo sobie wystawie, iest bardzo ludno; ulice, domy gościnne i lawiarnie pełne są obcych, szczególnicy zwiedzane bywają często bale.«

»Od d. 15. Stycznia mamy ciągle piękną pogodę iesienną tak, że prawie zawsze otwierają w dzień okna.

Wiadomości zagraniczne.

Wyspa St. Domingo.

Podług listów z d. 10. Grudnia z. r. ozebrauch z miasta Cap-Henry na wyspie

St. Domingo (teraz miastem Cap-Hayti nazwanego), panowała tam zupełna spokojność, i nowy Rząd starał się pozyskać miłość i zaufanie Ludu. Znaczne podarunki rozdane pomiędzy żołnierzy ze skarbu zagrabionego Krzysztofowi sprawiły, iż nadzwyczajnie starała się tam o różne produkta. Anglicy doznawali podczas rewolucyi nie tylko poważania, lecz dowodcy rewolucyjni troskliwymi byli o ich bezpieczeństwo; postępowanie takie musiało dla nich bydź tem przyjemniejsze, że żaden okręt nie przybył z eskadry stojącej w Jamaice, aby w potrzebie ratował ich majątki. — Mowią, iż Rząd Hayti zabronić ma zawitania do portów swoich okrętom tych Państw, gdzie panuje handel niewolnikami.

Portugalia, Brazylia i Algarbia.

Listy z Pernambuco datowane z d. 30. Listopada umieszczone w gazetach Londyńskich donoszą, iż na d. 26. rano panowało pomiędzy mieszkańcami wielkie pogrążenie umysłów, albowiem obsadzono wojskiem wszystkie przystępy do miasta i uwieczono wielu mieszkańców iako współuczestników spisku przeciwko Rządowi. Uwięzieni należec mają powiększszey części do klasy niższey Ludu.

Hiszpania.

Z *Madrytu d. 11. Stycznia*. — Gazety tutejsze zaprzeczają rozsianą wiadomość o uwiezieniu Xięcia del Parque. Zgromadzenia patriotyczne nie miewiają iuz żadnych posiedzeń, tymczasem mnóstwo ludzi zbiera się każdego wieczora do kawiarni *la Fontana de oro*; przestają oni na śpiewaniu patriotycznych pieśni i częstym powtarzają okrzykiem: Niech żyje Konstytucya! Dwa do trzech tysięcy wojska liniowego z wyspy Leonu nadciągnęło blisko Stolicy; niewiadome iest właściwe iego przeznaczenie. Z Sarragossy donoszą, że z największą gorliwością rozpoczynają sprawę przeciwko Margrabiemu de Lazan i wielu innym osobom uwiezionym z powodu ostatnich rozruchów. — Minister spraw zagranicznych

Don Perez de Castro przyrzekł przez pisma publiczne dać 60 uncyi złota temu, który mu stawi dowody, iż podczas iego zarządu chociaż iedno miejsce przez niego zostało obsadzone. Jest on iednym z owych obwinionych Ministrów, których oddalenia żądało w swoim adresie Zgromadzenie kawiarni Fonda de Malta. — Zapewniają, iż Xiążę Medina Celi mianowany Alkadem de Barrio (Kommissarzem dzielnicy miasta) skarany został przez Muncypalność Madrycką, ponieważ nie chciał zupełnie dać odpowiedzi na przełożenie mające zamiar zniewolenia go do przyjęcia powierzonego mu przez wybor Ludu obowiązku, od którego nie może go uwolnić władza miejscowa. Poczem Muncypalność przedstawiła rzecz tę Królowi. Mianowaniem tem Xięcia na Kommissarza Policji, chciał Lud wynagrodzić go za utracone miejsce Alguazila Majora Świętej Inkwizycji. Ze wszystkich okolic półwyspu nadchodzą wiadomości o obchodzonej uroczystości rocznicy zaprowadzenia Konstytucji. Na placu Konstytucyjnym w Kadyxie widzieć się dał obraz allegoryczny, wystawiający Jenerała Riego nadającego wolność swojej Ojczyźnie. Przedaż dóbr Narodowych odbywa się ciągle i z gorliwością.

Dziennik »Konstytucyjnista« przestał od dni kilku wychodzić; Gazeta urzędowa z d. 9. zapowiedziała zawieszenie iego na czas niekiedy, atoli od tego czasu już się więcej nieukazała. Popierała gorliwie śledztwo przeciwko byłemu Pułkownikowi jazdy i kamerdynerowi Królewskiemu, D. Jose Busengól i iego wspólnie oskarżonym. Pułkownik Busengól obwiniony jest iakoby 21. Listopada w dniu powrotu Króla z Eskurjalu rozdawał pieniądze i namawiał ludzi do wywrócenia w nocy pomnika konstytucyjnego; atoli dotychczas czynione śledztwa nie okazały ważnych skutków.

Wielka Brytania i Irlandya.

Dnia 23. Stycznia otworzył Król osobiście Parlament w Londynie. Król Jmć miał z tego powodu następującą mowę z Tronu:

»Mości Panowie Lordowie! Z pociechą oświadczam WPanom, iż ciągle odbieram od Mocarstw obcych obowiązujące zapewnienia ich przyjaźnego sposobu myślenia ku temu krajowi. — Uczułym mocno, gdyby wypadki zasze niedawno we Włoszech, przerwać miały nieiako spokojność tego kraju; atoli w takowym przypadku starać się będę zapewnić Ludowi Mojemu trwałość pokoju. — Mości Panowie Izby Niższej! Środki, przedsięwzięte przez WPanów na ostatnim posie-

dzeniu względem wydatków Moiej listy cywilnej, starania o zachowanie czci i godności Korony, zasługują mocno na Moie dzięki. — Rozkazałem, aby WPanom przełożony był wykaz kosztów na rok bieżący, i z rozsądzoną widzę się być w stanie kazać zmniejszyć nasz etat wojskowy. — Przekonacie się WPanowie z rachunków dochodów Państwa, iż chociaż w dochodach Irlandyi okazał się istotny ubytek z powodu nieszczęsnych okoliczności, które dotknęły kredyt handlowy tego kraju, i chociaż nasz handel zagraniczny nie był w stanie świetnym w pierwszej części roku zeszłego, iednakowo ogólny dochód okazał się większym, iak roku upłynionego. Znaczny część tego nadrostu przypisać należy nowym taxom; atoli w wielu gałęziach, będących nayspewniejszą oznaką wewnętrznej pomyślności pomnożenie dochodów spełniło oczekiwanie, którego rozstropnym sposobem spodziewać się można było. — Szczególna pensya, naznaczona Królowej iak Xiężnie Wallii w roku 1814, ustała ze śmiercią zmarłego Króla. — Kazałem, iak dalece dozwalaia prawa dać tymczasowie zasiłek pieniężny, a w niniejszych okolicznościach będzie rzeczą WPanów rozpoznać, iakie nowe układy będą mogły być w tej mierze zawarte. — Mości Panowie Lordowie! Cieszę się mocno, oznajmiając WPanóm, iż w ciągu upłynionego półrocza zaszyły znaczne polepszenia w różnych ważnych gałęziach naszego handlu i naszych rękodzielni, i że w wielu obwodach rękodzielnianych zmniejszył się niedostatek, panujący tamże w początkach ostatniego posiedzenia parlamentowego. — Będzie nayszczęśliwym życzeniem Moim przykładać się do wszystkich środków, które mogłyby zdolne być, do powiększenia naszej wewnętrznej pomyślności. — Wiem dostatecznie, iż pomimo poruszeń zrzadzonych przemiankami okolicznościami i przy niedostatku, obciążającym ieszcze wielką część Moich poddanych, mogę stale zaufać iego pełnej miłości i wiernej przychyłności ku Moiej osobie i Rządowi, czego niedawno odebrałem ze wszystkich części Moiego Królestwa tyle dowodów, które będąc sercu Mojemu tak nieskończenie drogiemi uważać je będę iak najlepszą i nayspewniejszą tarczę Tronu Moiego. — Dopelniając ważnych, obowiązujących was powinności przekonany iestem, że WPanowie uczniecie odpowiedzialną potrzebę utrzymywać i wspierać wszystkimi siłami należne uszanowanie ku prawom i wpaiać będziecie wszystkim klassom poddanych Moich uszanowanie ku prawej Władzy i istniejącym instytucyjom, przy których kraj ten mo-

78 83
pokonać tyle trudności i którym pod opieką Opatrzności przypisać należy naszą szczęśliwość i naszą Stawę jako Narodu.»

Francya.

Sąd Królewski Paryżki potwierdził wyrok pierwszey Instancyi w sprawie Kawalera Desgraviere, jako ogólnego dziedzica zmarłego Xięcia Kondusza, prowadzoney przeciwko Ministrowi Domu Królewskiego, jako reprezentantowi Króla, względem dóbr de l'Isle Adam na korzyść tegoż Kawalera Desgraviere. Kontrakt sprzedaży dóbr tych, zawarty był pierwey między Królem przed Jego na Tron wstąpieniem iak Monsieur (bratem Królewskim), w następnych układach Ludwika XVI. zaś i owczesnym Monsieur, Xięże Kondusz zastrzegł sobie wyraźnie prawa swoje przeciwko Monsieur. Z tych tedy powodów, i ponieważ złączenie dóbr Króla, posiadanych przez niego iak Monsieur, stało się od wstąpienia jego na Tron korzyścią Państwa i że połączenie to nie znosi osobistych zobowiązań się Króla i tylko skardze zanieść się mającay nadaie inną postać, to jest, przeciwko Państwu, co się stosuje do brzmienia edyktu z r. 1607, którym połączył dobra Henryka IV. z Koroną, lecz zastrzegł formalne prawo wszystkich wierzcycieli onegoż; ponieważ nowe prawa i nowe Konstytucyje, niezawierają nic coby się sprzeciwiało owym zasadom i nakoniec, ponieważ zastosowanie praw o konfiskacyi, przepadku i t. d. iak daleceby w sprawie fiskusa, przyszyły do skutku na szkodę trzeciego, sprzeciwiałyby się świętym i obrotowym zasadom *légitimité* (prawności): — Z tych wszystkich powodów potwierdzono wyrok pierwszey Instancyi i Minister Domu Królewskiego skazany został na zapłacenie Kawalerowi Desgraviere, żądanej przez niego summy milliona czterekróć sto tysięcy franków.

Włochy.

Podług zdania sprawy Ministra Woyny na ostatniem posiedzeniu Parlamentu wynosi wojsko nie 52, lecz 54,000 ludzi; twierdze są lub będą z końcem miesiąca opatrzone dostatecznie w żywność i zapasy wojenne; Minister złożył oraz kilka mapp, na których oznaczone były szanse po zakładane w zdłuż granic. Na prostrzeżenie wielu Członków, że niebezpieczna jest czynić dalszego objaśnienia względem sposobów obrony na posiedzeniu publicznem, zachowano dla tajnego Wydziału wia-

domości o rozłożeniu woysk i t. d. — Zaczęto rozpoznawać wyrok rozkazujący nowy zaciąg 9,500 ludzi. P. Galanti przełożył dwa plany do wybudowania nowej sali posiedzeń Parlamentu, zrobione przez budownicze-go Fazio, koszta wynosić mogą 00,000 dukatów. Odroczenie.

Jenerał Naselli został uwolniony, i Jenerał Church uznany za niewinnego przez Sąd wojenn, został wypuszczony na wolność. — W całym woysku nastąpiły liczne mianowania, prawie każdy Officer posunięty został stopniem. Dziennik *Voce del secolo*, sądzi, iż byłoby lepiej mianować ich na polu bitwy. — W Sycylii panuje spokojność; tylko w prowincyi Caltanissetta rozbroiono gminę Villarosa z powodu opierania się. Jenerał Colleta ziednał sobie miłość. W Palermo utworzono Juntę publicznego bezpieczeństwa. — Pomędzy Deputowanymi mowiacyni za i przeciwko w sprawie byłych Ministrów, wstawili się Macharioli i Catalani w różnym sposobie. Pierwszy żądał bez względnego ukarania Ministrów iak zdrajców Stanu, Catalani okazał łagodny i umiarkowany sposób myślenia: »Potrzeba, rzekł on między innymi, aby tancuch cudów, który od drugiego Lipca nastąpił, został teraz porwany i krwią zbroczony?«

Jenerał Pepe kazał aresztować Podpułkownika Romei, i zaprowadzić do zamku Taranto, ponieważ tenże z Lecce, dožad posłany był dla urzędzenia legionów, żądał urlopu do Neapolu, aby postarał się o posunięcie na wyższy stopień. Jenerał ogłasza to rozkazem dzieanym, ponieważ iak się wyraża, publiczne wspomnienie sławnych iak i kary godnych czynności, jest najsilniejszym bodzicem w kraju konstytucyynym.

Dnia 23. Stycznia przybył do Bolonii Baron Koller, jenerałny Intendent woyska Austriackiego i puścił się bezwlocznie przez Florencyją do Rzymu.

Niemcy.

Z Frankfortu nad Menem z d. 23. Stycznia. — Były Król Szwedzki żyje tu w domu prywatnym bardzo skromnie nie ma nawet służącego. Równie tak, iak niegdy znany pod imieniem Karola Hess Xięże z Hessen Rotenburg. Jenerał Gourgoud przybył Hamburga, bawi tu ciągle. — Hrabia panujący Hessen-Homburg powrócił do swojej stolicy z podróży przedsięwziętę do Wiednia.

K r a k ó w .

Dalszy ciąg 12go posiedzenia Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiej d. 18. Grudnia z. r.:

Z powodu odpowiedzi Senatu JW. Reprezentant Lipczyński odczytał swe uwagi. Rzekł JW. Mowca: — »Dolegliwość szarwarłów nie da się odpowiedzią Rząd. Senatu ani zmniejszyć, ani złagodzić, ani usprawiedliwić; każdy jest przekonany o niezbędnej potrzebie naprawy dróg publicznych, a to bez dolożenia się ręki rolniczej dokonać się nie jest zdolne; ale gdy w Królestwie Polskiem bez żadnych funduszów więcéy iak o połowę te szarwarłki zmniejszono, i za dzień ciągly tylko Złt. Pol. z pobierać nakazano, za coż w naszym kraju przy tak wielkich funduszach rogatkowego i mostowego tęg ulgi w dniach i cenie spodziewać się i uprosić nie możemy? Nikt nie zaprzecza, że urządzenie soli jest wyłącznym prawem administracyi, ale się tylko zwraca uwaga, że monopolyum soli sprawia nie proporcjonalną ięć drogość do tęg korzyści, iaką z soli pobierają; ta drogość nie stosowna jest do małego zysku dla kraju z tęg soli pochodzącego, a włościach naszych bardzo wyniszcza. Nic nie ma iasniejszego nad to, że nowa lustracya dymowego jest niesprawiedliwa i uciążliwa, a przecięż Rządzący Senat podług zasad i środków do sprostowania ięć podanych przychlić się nie raczył, między innymi przytaczając i ten powód, że z nowego rozkładu wynikał przeciężenie, każdy właściciel stosunkowym rozkładem ulżyć nie jest w możen. Nikt się nie żali na ucisk z rozkładu, ale na ucisk z niesprawiedliwego przyrostku dymowego. Twierdzenie, że tylko rozmiar gruntów, trafność i równość ciężaru wynajdzie, jest nadto mylne i w mniemaniu tylko Teoretyków niedoświadczonych pewne, pomimo tysięcynych na to z doświadczenia dowodów, ta ieszcze rozstropna uwaga w tym zapale i porywczosci wstrzymać nas powinna, wszak polityczni Doktorzy ieszcze nie zadęcydowali, czy to ulubione dziecię wolności Rzeczypospolitey naszey nie mówię starości aprzynajmniej młodocianego wieku dożyje. Na cóż nam się z całym majątkiem naszym przez tak wielkie nakłady i kosza daremnie w ubóstwie naszym wywnętrzać, a w przypadku zmiany pod ścisłość wyrachowania podatków poddawać; bądźmy ostrożni! Wiemy dokładnie, że reskrypta Kommissyi organizacyney nadafy

przeznaczenie dla przychodu z rogatek i mostów nie we wszystkim z traktatem zgodne, i że do rozpisu składek na bióro Wóytów upoważniły, ależ przecię doczytać się nie można, aby od wyrachowania się z tych tytułów uwolnily. — Nakoniec wyraził JW. Mowca: — »Oświadczenie się administracyi, że ze wszystkiego i z wydatków nad prawo budżetu użytych rachować się chce, ale tylko droga, która siły ludzkie przechodzi przez odawienie Delegacyi Seymowej, mającęy po za obręb czasu Seymowi oznaczonego zaiąć się roztrząśnieniem rachunków zaległych, pozbawia nas należnego skutku i nigdy doskonałego remanentu, który jest duszą rachunków nie ułożemy. Tak jest Szanowni Reprezentanci, wolność szafunku grosza publicznego nad prawo budżetu jest grobem majątków naszych; co racznie powiększać się będą na nas włożone ciężary, a nigdy do systematu oszczędności, do którego cała Europa dąży, nie przyydzimy. — Uwagi powyższe obszernięy w głosie na piśmie złożonym wyrażone, Izba Prawodawcza iednomyslnie Senatowi przesłać postanowiła. — JW. Reprezentant Librowski przy nawiając się do uwag JW. Reprezentanta Lipczyńskiego wywodził potrzebę zdawania przez Wóytów rachunków z pobieraney na bióro składki JW. Reprezentant Siemoński wniósł potrzebę ogłoszenia drukiem reskryptu Kommissyi organizacyney ustanawiającego składkę na bióro Wóytów. — JW. Reprezentant Małolski z powodu odpowiedzi Rządzącego Sanatu odnawiającego oznaczenia Delegacyi do roztrząsania zaległych rachunków, żądał, aby przez przesłaniu prośb do Najiasniejszych Protektorów domieścić także ołoliczność tyczącą się zmiany w Konstytucyi co do rachunków. — JW. Reprezentant Siemoński mówiąc o Inexigibiliach radził uważać rachunki zaległe za Inexigibilia i utrzymywał, że poparcie proponowaney Delegacyi dla roztrząśnienia rachunków jest raczey interessem Senatu. — JW. Delegowany Senator Kucieński objaśniał dopełnianie z strony Senatu obowiązku w składaniu Izbie Prawodawczey rachunków z składki na bióro Wóytów, te iako do kassy publiczney nie wnoszone, nie są obięte rachunkami. JW. Reprezentant Siemoński tłumacząc swój wniosek wyraził, że nie ma na celu popierania nieufności w narodzie, owszem na iedności i nierozdzielności Władz znajduie zapewnienie szczęścia ludu.